

BARCS és VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer Vasárnap.	Felelős szerkesztő és kiadó társ: Skribanek Géza	Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Nyilttér sora 20 kr, Hirdetések nagyság szerint.
--	--	---

Mindig gyász.

Eljött a szép május, az enyhet hozó tavasz, minden vigad... a természet ujjáébredése örömet, derűt, boldogságot, megelégedést és hitet visz a szivekbe, csak a mi nagyasszonyunk számára nem hoz enyhet a tavasz, csak a mi felséges királyasszonyunk szívébe nem lopózik derű.

Egy nagy költőnk mesét írt ami felséges királyunkról, szép költői mesét. Elmondja, hogy egyik szeme a királynak mindig mosolygott, a másik meg mindig könyezett. A mosolygó szemmel Ausztriára nézett, könyes szeme rajtunk nyugodott. Jött azután Erzsébet királyné és a király könyei kiszáradtak a reánk atyai bánattal néző szeméből és reánk is mosolyog, mosolyog újra 1867 óta.

Az a nő, ki a király könyező szemének drága cseppjeit felszárítá, a mi védasszonyunk: mindkét szemével sir, lelkéből zokog s könyeit nem szárítja fel soha öröm. Mindig ott csillognak a könyei, míg ki nem apadnak.

Oh, de mikor új csatornák nyílnak, mikor mindig újabb szurás esik a nagy és nemes szíven! Folyton foly a drága, a legdrágább könyű...

Erzsébet királyasszony újra gyászol. Ujra gyászol? Letette már a gyászt? Láttuk-e őt dicső királyfiuk halála óta másképp, mint gyászban?

Biborban született asszony a mi királynénk, kinek nemcsak személye fenkölt, királynői, de lelke és szíve is az. És ezt a királynői szívet sebezte meg a kegyetlen sors rosszul ütő keze. Az anyát sebezte meg a királynőben, mikor elragadta a deli királyfit, kire tizenhatmillió magyar büszke áhitattal tekintett. S oh a végzet! önkezével oltotta ki életét a mi életünk szemefénye.

S újra a végzet. Tüztengerben lelihalálát a felséges asszony nővére, hamuvá ég, s nem bucsuzhat el tőle a hű férj, a jó gyermek és a szerető nővér. Áldozni megy a jótékonyásnak, ember-szeretnek, a könyörületességnek — és maga lesz áldozat,

Szegény, felséges királyasszonyunk! Részvétünk irántad végtelen, oh mert Te csak a szeretetünkben, a könyűidben, bánatodban és a mi részvétünkben vagy gazdag.

Oh, miért nem alkotott Neked az Isten kemény, nehezen érző szívet, hogy jobban felfoghatta volna az élet kínos csapásait. De így, szenvedés volt számodra a lét s örömetet legfeljebb csak

bennünk található, népedben, nemzetedben, dicső magyar királynő.

Azért adott Néked az Isten jó, nagy, nemes és királynői szívet, hogy az felénk fordulhasson és felénk is forduljon. Nekünk a nehéz napokban Te jótévőnk valál s mit a hadvezér fegyverrel egykoron ki nem vivott, Te azt szavaiddal vitted ki s nemzetünk nem bukott el.

Ezért vagy Te előttünk olyan fenséges és ezért döbönt meg bennünket a Te végzeted.

Részvétünk nagysága talán enyhítheti fájdalmadat, apaszthatja könyeidet! Gondolj reánk, kik szívünk mély megilletődésével újra Feléd tekintünk s újra kérjük az Istent, óvja meg immár több csapástól felséges asszonyunkat és a királyt!

Mikor most harmincz éve koronázástokat ültük, Ti honvédeinknek adtátok a nemzet ajándékát. Az arany helyett akkor szíve aranyát adta cserébe a nemzet. Felséges Asszony, vigasztalódjál! Szentté lettél Te életedben, azzá tették nemes cselekedeteid és szenvedéseid. Legyen a mi hő szeretetünk, rajongásunk és imádatunk a Te magasztos lelked fájdalmának enyhítő balzsama.

A királyok királya pedig tartsa meg Pannóniának élő s szen-

T Á R C Z A.

Kirándulás a Rigi hegyre.

— Utirajz. —

Irta: *Banovszky Gyula.*

(Vége.)

Nyugat felé az elterülő lapályban még feltűnik az Emme folyó, mely mint egy ezüst fonál huzódik a tájon át; tovább a sempachi tó látszik, melynek partján a vaspálya halad Basel felé.

Jó ideig élveztük még a nagyszerű képet, míg végre az érzékeny hideg távozásra készített, mert míg lenn a völgyben igen meleg volt, itt a levegő nagyon éles és hideg.

Ilyen a svajzei ég alj nyáron; a völgyekben olaszországi meleg, a hegyormokon pedig szibériai hideg uralkodik.

A hegyesucson különféle emlékeket árusítanak; alpesi virágokat, fényképeket, levélnyomókat, fa és csont faragványokat, melyekből minden utas szokott venni; mi

is vettünk ily tárgyakat és azután felkerestük a közeli 3 emeletes szép nagy szállodát, a *Hôtel „Schreiber“-t.*

Örömmel tapasztaltuk, hogy a nagy étterem fűtve van, elég különös augusztus hóban fűtött szobában lenni, de itt mindenki örült a melegnek.

Az uti társaságnak csak egy része jött itt össze, másrésze a szomszédos „Hotel-Kulm“-ban és a staffeli szállodában oszlott el.

Ebéd alatt csinos svajzei pinezérnök szolgáltak fel; a társaság pedig sokféle nyelven beszélt.

Mig ebédeltünk, egyszerre oly nagy köd emelkedett kívül, minden oldalról, hogy az étterem ablakain nem lehetett kinézni; hirtelen változik itt az időjárás.

A kellemetlen idő miatt nem mehettünk már többé a szabadba, tehát a kávé és billiárd termet majd pedig a nagy olvasó termet kerestük fel, melyek mind oly díszesek és a szálloda is oly előkelő, hogy bármely párisi boulevardon is megállná helyét. — A kapus, csinos képekkel díszített levelező lapokat árult, melyekből

mi is küldtünk haza egy néhányat, mert itt posta és távirda állomás is van; azt hiszem a legmagasabb egész Európában.

Délután 4 óra tájban indult lefelé egy vonat, melyet felhasználtunk többen, miután a kedvezőtlen ködös idő miatt a nap lementét már nem volt érdemes bevárni; többen azonban mégis fenn maradtak éjjelre is, hogy kora reggel a nap feljöttében gyönyörködjenek; de ez is kétes vállalat volt.

Lefelé Vitznaunak utaztunk, a hegy másik oldalán, Vitznauból pedig hajón a vierwaldstädti tavon át Luczernba.

Lent a völgyben már jobb idő volt; habár beborult az ég és kissé esett is, a vierwaldstädti tavon kellemesen hajóztunk át 1 óra alatt Luczernbe.

E tőről az állítatjuk, hogy egész Európában a legszebb; vadregényes partjai vannak; gyönyörrel néztük a festői hegyoldalakat, a buja növényzetet, a szép nyári lakokat, a nagy szikla tornyokat és a felhőktől födött hó-csucsokat; itt a legvadabb ember kedélye is, azt hiszem felmelegedne. A Tell monda is eszünkbe

vedő védasszonyát. Jövő élete legyen öröm s fakadjon szenvedéseire enyhet hozó vigasz.

H i r e k.

— **Derék életmentő.** Vojkovics György, ki a déli-vasutnál mint csoportvezető van alkalmazva, f. h. 9-én délután fél kétórákor a Rinya balpartján ment hazafelé a vasutpark mentén, midőn egy 5 év körüli kis leány a parkból utánna kiált: „Vojkovics bácsi, a Laczi beleesett a vízbe“ Vojkovics odatekintett s csakugyan látta, hogy a vizen egy kalap uszik s a derék férfi rögtön a szerencsétlenség helyére vezettette magát. A kis fiu ekkor már a víz fenekén volt s a leányka mutatá meg Vojkovicsnak a szavakkal: nézzen Vojkovics bácsi, a Laczika ott aluszik a vízben“. Vojkovics nyomban ruhástól ugrott a vízbe a fiu után, ki a víz fenekén eszméletlenül görcsösen kapaszkodott valami gyökérfélébe, egy pillanat alatt a parton volt vele. A nemes életmentő férfinak most első gondja volt a fiut eszméltre hozni s ez félóra mulva sikerült is, mely után a fiut hazavitte szüleihez, Berkies Mihályékhoz. A fiut később Dr. Kronberger Vilmos körorvos ur is megvizsgálta, ki konstátálta, hogy a fiu tul van már minden veszélyen. Vojkovicsot, e derék férfit, kinek ez már 5-ik ily mentési esete, valóban dicséret illeti.

— **Elmaradt majális.** A barcsi és pálfalusi iparos és kereskedő ifjak által e hó 10-ikére tervezett majális a rossz idő miatt elmaradt s a helyett e hó 16-án délután fog megtartatni, Szabó József pálfalusi vendéglős kerthelyiségében. Indulás a mulatságra d. u. 3 órákor történelmi zenekísérettel mellett a Szücs féle vendéglőből.

— **Tanítók közgyűlése.** A csurgói esp. rom. kath. tanítóegylet évi rendezés közgyűlését jun. hó 3-án d. e. 9 órákor tartja Barcsen. A gyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt évi v. gyűlés jkönyvének felolvasása. 3. Világi elnök beszámolója az egylet egy évi

jut és képzeletünk történelmi alakokkal népesíti be a tájat.

Luczernba 5 óra után érkezünk meg; lassanként kiderült az ég és így e szép várost megtekinthettük.

Régi őrtornyai és falai vannak, melyek még a 14-ik századból valók. A város fekvése nagyszerű.

A nagy tó partján terül el; balra a Rigi, jobbra a Pilátus hatalmas orma emelkedik, mindkettő mintha egy-egy óriási határköve volna e városnak, köztük a háttérben egész serege a magasan emelkedő alpesi óriásoknak áll, melyeknek ormait hó korona ékesíti, hatalmas lábait pedig a szép tó hullámai mossák.

Luczernnél sebes folyással ömlik ki a tóból a világos zöld színű és kristály tiszta Reuss folyó, mely a várost két részre osztja; több hid vezet a folyón át.

A tóhoz legközelebbi a nemrég épült úgy nevezett „uj hid“, mely vasszerkezetű és kőoszlopos.

működéséről. 4. Pénztárnok jelentése a „Gondviselés“, az „Orsz. Kath. Segélyalap“-ra lefizetett és hátralékban levő tagdíjakról, a „Millenniumi Alapítvány“ és az egyl. vagyon állapotáról. 5. A központ által kitűzött tételek megvitatása: a) A szombathelyegyházmegyei r. kath. tanítóegylet emlékirata az 50 százalékos nyugdíj fizetéséről és a kántortanítói fizetésnek a nyugdíjba való beszámításáról. Előadó Rédey Ferencz. b) Indítvány a „Gondviselés“ segélyintézet újabb rendezésére. Előadó Cságoly József. c) Az elemi népiskolai rendtartás; vagyis: minő egyházhatalósági rendelettel szabályoztassék a plébánosnak, iskolaszéki elnöknek és iskola igazgatónak viszonya, hatásköre az igazgató tanítóval, kántortanító- és osztálytanítóval szemben? Előadó * 6. A veszprémi nagygyűlésre egy képviselő választása. 7. Indítványok. 8. Tisztújítás. 9. A jövő gyűlés helyének kitűzése.

— **Jászai Mari Szigetváron.** Érdekes művész-estély lesz f. hó 23-án a Korona nagytermében Szigetváron, melyen közreműködnek: Jászai Mari a nemzeti színház nagy művésznője, Somogyi B. Carola a württembergi opera primadonnája, Somogyi Mór zongora művész, conservatoriumi igazgató. Az estély kezdete 8 órákor. Helyárak: az első 4 sorban 2 frt a következő 4 sorban 1.50 a 9-ik sortól a 12-ik sorig 1 frt. Jegyek előre válthatók Fried Dávid kereskedésében Szigetvárott. Műsor 1. Weber-Liszt hangversenymű op. 79. Somogyi Mór 2. a) Wagner Nagy Ária Tannhäuserből b) Greggh Francia Serenade Somogyi Carola. 3 Szávai Ezer tavasz Jászai Mari. 4. a Paderewski Menuette b) Wagner-Liszt Tannhäuser-nyitány Somogyi Mór. 5. a) Grieg Ich liebe Dich b) Tosti Penso c) Népdalok Somogyi Carola 6. Radó Szent Péter hegedűje Jászai Mari. 7. a) Raff Caprice b) Verdi-Liszt Rigoletto ábránd Somogyi Mór.

— **Fagyos szentek.** A három fagyos szent rettegett napjai ugyancsak komoran viselték magukat; hideg szél, eső, sőt dérről is jártak, a levegő csodálatosan lehült. A rossz időből ugylátszik az idén is kijut bőven, eddig kevés részünk volt a jó időből. De így van ez országsgazerte. Hideg szelekről, dérről, havazásról, majd felhőszakadás és jégesésről

E hidról szép kilátás van a városra és a tóra.

Nem messze e hidtól van egy második is, ez egy régi az ugynevezett „Kápolna hid“ mely ferde irányban húzódik a folyón át; különös módon e hidnak tetőzete van, míg oldalai nyitottak. A tetőzeten belől 150-nél több történelmi festmény van, Luczern védszentjei szt. Leodegar és Mauritius életéből valamint a svajeci történetből.

E hid mellett a folyó közepéből egy régi nagy kerek kőtorony emelkedik ki, az ugynevezett „viztorony“, mely régen világító torony volt, jelenleg a városi levéltár van benne elhelyezve.

A hidon átérve a szt. Péter kápolnát láttuk és tovább a tó partján igen szép korzóra értünk, hol gesztenyefa sor húzódik hosszan.

Beljebb haladva, a város központján van a régi, tornyos városháza, melynek földszintjén állandó képkiallítás látható és tovább láttuk a nagy kőtorony főtém-

irnak a lapok. Bizony szomorú idők ezek, el is feledjük, hogy a tavasz legszebb hónapját éljük, midőn a szobákat javában fűtenünk kell. Az ily időjárás kárára van nemcsak a földműves gazdának, de kereskedőnek, iparosnak egyaránt.

— **A vasuti harang.** A kereskedelmi miniszter rendelete folytán a hivatalos lap már hozta a vasuti harangok megszüntetését az állomásokon. Ennek folytán most a magyar államvasutak igazgatósága is közzé teszi, hogy május harmincegyedikével elnémulnak a beszállást jelző harangok. A beszállásra ezután vagy kiáltással vagy csengetéssel fogják felhívni az utasokat.

— **Uj levélbélyegek** A jövő évi január első napján új levélbélyegek kerülnek forgalomba. Nagyságuk ugyanolyan lesz, mint a régieké, de másféle rajz lesz rajtuk.

S P O R T.

A „Barcsi Kerékpár Egyesület“ tagjai közelebb következő helyekre tesznek kirándulást: Május 16-án Brezovára, indulás d. u. 1 óra 30 perc; május 18-án Razboiscsra, indulás d. u. 1 óra 30 perc; május 27-én Slebina-Gradinára, indulás d. u. 2 óra; május 30-án Hosszufalura, indulás d. u. 12 óra 30 perc; Junius 6-án Pécsre, indulás délben 12 órákor.

Pécs-Szigetvári verseny. A „Kerékpár-Sport“ legutóbbi számában olvasuk: A „Pécsi Polgári Kerékpár Egyesület“ múlt hó 25-én tartotta folyó évi első országuti zárt versenyét Pécsről a történelmi nevezetességű Szigetvárra, mely ut hossza 35.8 km.

A versenyzők névleg Tiefenbacher Ferencz, Bopp Frigyes, Hencz Győző, Csermák Sándor, Kallinger István, Filipovits József, Schmeizel József és Kanyó Ferencz délután 3 órákor indítottak el, s küzdve a nagy ellenszéllel és az országut rosszaságával csakhamar eltűntek a loginkább kerékpárosokból álló néző közönség szemei elől.

Szigetvárott Walla Ferencz tette meg a szükséges előkészületeket a versenyzők fogadására, miben a városi tűzoltóság

plomot, mely még 1400 körül épült; igen híres orgonája van, hétköznap minden este 6—7 óra között orgona koncert hallható itt, 1 frank belépő díj mellett; de most már a templom zárva volt.

A közeli téren egy ódon nagy kut is nevezetes, mely még 1481. évben készült.

A jezsuitáknak és a ferenczrendieknek is vannak itt szép templomaik; a középületek közül pedig feltűnik a kormányzói épület, a muzeum, színház, lakatnya és a fegyintézet, mely utóbbi azonban már csak távolról láttuk, mert időközben besötétedett és vissza fordultunk a tóhoz, melynek közelében van a vaspálya állomás is; utközben még két hidat láttunk a folyón, az egyik szintén fedett volt.

Luczern igen szép város, régi falai és odon tornyai tekintélyes kinézést kölcsönöznek neki; a tájék pedig rendkívül emeli, élénk és így nyáron, nagyon sok idegen látogatja.

A híres luczerni oroszlán szobrot

parancsnokai nyújtottak neki segédkezet a teljes számban kivonult legénységgel. Négy óra felé összegyülekezett a czárnál Szigetvár egész előkelősége, s türelmetlenül várták a pécsi versenyzőket, kik közül győztesként Hencz Győző futott át a czélszalagon, az utat 1 óra 25 perc 12 mp. alatt téve meg.

2. Tiefenbacher F. Idő 1 óra 25 perc 21 mp.

3. Kanyó Ferencz „ 1 „ 28 „ — „

4. Schmeizel „ 1 „ 31 „ 34 „

Lelkes éljenzéssel és mozsár lövésekkel fogadták a sportért lelkesülő szigetváriak a színes trikós versenyzőket, kik a P. P. K. E. többé már előbb kirándult tagjával a czéltől az „Olvasó-Egylet” helyiségébe vonultak, majd később a Zrinyi emléket és a város egyéb nevezetességeit tekintették meg, este pedig pompásan sikerült lampion-menettel fejezték be az ünnepélyt. A díjkiosztás az Olvasó-Egylet dísztermében ment végbe, hol később 135 terítékű banket volt a pécsi vendégek tiszteletére. Ezek nevében Walla Ferencz elnök mondott meleg hangon tartott beszédben köszönetet a szívélyes fogadtatásért és vendégszeretetért. Mielőtt a táncz kezdetét vette, az egyesület 6 tagja a menetparancsnok vezetése alatt az iskola (mű) kerékpározás néhány szép figuráját mutatta be az e czélra alkalmas terebben, a jelen voltak nagy tetszésétől kísérve.

A pécsiek részben gépen, részben a „Freund”-on de csak reggel 6 óra felé tértek haza egy kitűnően sikerült kerékpáros ünnepély emlékével.

CSARNOK.

A balaton-bozót mellett fekvő községek egészségügyi viszonyairól különös tekintettel a malariára.

Irtá: Dr. Szaplouczay Manó, Somogyvármegye tiszti főorvosa.

A vármegye éjszakai részén mintegy 74 kilométer hosszúságban terjed el a Balaton tava. A Balaton évekkel ezelőtt sokkal nagyobb volt, elborította nemesak a laposabb partrészeket, hanem bele nyult a vármegye belseje felé húzódó völgyekbe is. — Mikor a szárazabb évek beálltak és

már nem nézhettük meg, mert az idő későre járt és mi az esti vonattal Zürichbe szándékoztunk utazni.

E szobrot az 1792-ben a tuileriák védelmében elesett svajcezi testőrség emlékére állították.

A tó partjára érve, a sétányt már telve találtuk közönséggel; mondhatni ezer embert csalt ki a kellemes esti szellő.

A szép nagy „Hotel National” éttermei fényesen voltak világítva és a zenepavillonban, a hotelparkjában, nagyszerű zene szólott; a nagy közönség pedig sétált fel-alá, beszélve különféle nyelven.

A tó parton végig számtalan gázlámpa tükröződött vissza a hullámokon és a hegyekről néhol pástortűzek csillogtak alá.

Lassanként feljött a hold és bevilágítá a gyönyörű tájat. . . . — Kilencz óra után visszautaztunk Zürichbe.

midőn a Balaton a sió csatornán át lecsapoltatott, a Balaton is beljebb vonult a somogyi részen, maga után hagyván a part közelében fekvő laposabb területen a nagy kiterjedésű mocsarakat, a melynek legnagyobb része nyugati bozótnak nevezetik.

A nyugati bozótnak nyugati és déli partjain félkör alakban, részben a bozót partját képező magasabb részekben, részben a bereknek mélyebben fekvő, de kiszáradt talaján fekszenek: Balatonkeresztur, Balatonujlak, Kéthely, Tót-szt.-Pál, Varjaskér, Táska és Buzsák községek, míg a fonyódi hegyen fekvő Fonyód hegy község a bozótnak észak-keleti részén terül el. — A Fonyódi hegy északról belenyomul a berekbe és azt elválasztja két részre, t. i. nyugati és keleti bozóra. A keleti bozótnak déli szélén Csehi és Orda községek terülnek el. Mindezek a községek az adriai tenger felett 106 méter magasán fekszenek.

A községek fekvés tekintetében 2 részre oszthatók u. m.: Balatonkeresztur, Kéthely és Táska magas, a berek partját képező, részben homokos talajon, míg Balatonujlak, Tóth-szt.-Pál, Varjaskér és Buzsák ingoványos, berkes talajon épültek fel. — Miután ezek a községek a nagy kiterjedésű mocsárhoz legközelebb vagyis mellette fekszenek, így ezek lakossága legjobban ki is van téve mindazon behatások és ártalmaknak, a melyeket a mocsár előidézni képes. Miután anyugati-bozót lecsapolása illetve a legnagyobb mocsár terület kiszáritása van most napirenden, így én is ennek a mocsárnak a partján fekvő községek egészségügyi viszonyaival szándékozom röviden foglalkozni.

A laikus szemlélő előtt is mindjárt feltűnik, hogy a magasabb száraz parton fekvő Balatonkeresztur, Kéthely és Táska községek lakossága egészségesebb, üdőbb kinézésű, mint a berkes, vizes talajon fekvő Balatonujlak, Tóth-szt.-Pál, Varjaskér és Buzsák községek lakossága. Ezek között is megint egészségesebb kinézésű a Balatonujlaki. Balatonujlak lakossága jobban táplálkozó magyar nép, kiknek szántó földjei magas száraz talajon terülnek el, a másik 3 község lakossága szláv, a kik szorgalmas és munkás nép ugyan, de rosszul táplálkoznak és szántó földjeik is lapos területen fekszenek.

Ha a felsorolt községek lakosságának egészségügyi viszonyait közelebbről vizsgáljuk látjuk, hogy a száraz, magasabb parton fekvőkben sokkal kevesebb a megbetegedés és halálozás mint a lapos, nedves területen fekvő községekben.

Az utolsó 5 évi átlag szerint, a melyben a nagyon száraz és nagyon nedves évek váltakoztak, meghalt a halálozási anyakönyvek szerint: Balatonkeresztur, Kéthely és Táska összesen 251, vagyis az 5230 összlakosság 4.79 0/0, — Tóth-szt.-Pál, Varjaskér és Buzsákban pedig ugyan ezen évek alatt meghalt 853, vagyis az 5082 összlakosság 1.679 0/0, A typhus és vérhas folytán elhaltak, a halálozások 2.50—7.00-át tették ki. — megjegyzem, hogy ezen adatok megbízhatlanok mert azok paraszt halottkémeiktől származnak. — Minden valószínűség szerint ezekben a betegségekben sokkal többen haltak el. A bélhurut halálozásokra nézve nem sikerült még némi alappal bíró adatokat sem gyűjtenem, pedig ezek

is bizonyára nagy 0/0-al szerepelnek a halál okok között.

A betegedési viszonyok is a községek fekvése szerint különböznek, mennyiben a száraz, magasabb partokon fekvő községekben inkább a légző szervek, míg a lapos, nedves területen fekvőkben inkább az emésztő szervek megbetegedései a tulnyomók. — Az előbb említett talajon fekvő községekben sokkal kedvezőbb a betegedési 0/0, mint a lapos, nedves területen fekvő községekben, ez utóbbiakban a megbetegedési 0/0, aránytalanul felülmúlja az előbbieket.

A betegségek között 1883/4-ig a malaria volt az, amely mind ezen községek lakosságát folyton gyötörte és ez is sokkal nagyobb mérvben lepte meg a nedves talaju községek lakosságát, mint a száraz partokon fekvőket. A laposan fekvő községekben a lakosoknak valóságos „bánsági kinézése” volt, a mája és lépe minden embernek, még a gyermekeknek is meg volt nagyobbodva.

A malaria ezen időben az egész megyében el volt terjedve, de a Balaton és Dráva vidékén és a kapos folyó mentén uralkodott leginkább. — A malaria megbetegedésekre megbízható statisztikai adatok nincsenek, mert azokat nem gyűjtötték, de még ez esetben sem lenne az megbízható, miután a betegek legnagyobb része nem is ment orvoshoz, hanem maga vett a patikában „Chinai port”, vagy ivott paprikás pálinkát és ha ez sem használt, — petroleumot,

Azonban erre nézve megbízható és a betegedési viszonyokat legalább megközelítőleg feltüntető adatokat találunk Dr. Ehrenreich Lajosnak a malariáról irt kitűnő munkájában. Ő ugyanis a honvéd legénység állományában előfordult és a beteg naplókba jegyzett adatokat dolgozta fel az 1880. 1885. évekről, a mikor pedig Somogy vármegyében a malaria megbetegedési viszonyok már tetemesen javultak. — E szerint a 13051 honvéd állományból megbetegedett összesen 2507, a kik közül, malariában volt beteg 544, vagyis 100 honvédből malariás volt 4.1 0/0. 100 beteg honvédből pedig malariás volt 21.7 0/0. Már ezen adatok alapján is vármegyénk Dr. Ehrenreich osztályozása szerint „súlyos váltóláz fészkek” közé tartozik, vagyis e tekintetben nálunk a legrosszabb viszonyok vannak éppen úgy mint Krassó Szörény, Torontál, Máramaros, Baranya, Nagy Küküllő, Arad, Zemplén és Temes megyékben, csak hogy ezek között mi állunk első helyen: — pedig ezek az adatok Kaposvárra, tehát a kaposberek által előidézett behatásokra vonatkoznak és ha itt ilyenek voltak a betegedési viszonyok, bátran lehet állítani, hogy a Dráva és Balaton vidéken ennek legalább is 5-ösöt tette ki a malariában való megbetegedés.

A berkes vizes lapoknak legelő és kaszáló nyérése czéljából történt lecsapolása, a nagy mérvben megkezdett alagcsövezések, a bozótokba huzott vízlevezető árkok és a sió által történt lecsapolás után a malariás megbetegedéseknek nemesak száma lett kevesebb, hanem annak súlyos és veszélyes alakja mindég ritkább lett úgy, hogy 1884—1894. években uralkodott száraz időszak alatt, a malaria a megye területéről úgy eltűnt, hogy egyetlen betegedési esetet sem lehetett látni éveken át. (Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.
(Reich Jenő és társa jelentése.) A beállott kedvezőbb időjárás nagyobb kínálatot vont maga után a gabonaüzletben esendesebb volt a hangulat. Buzából csak mintegy 12,000 került forgalomba. A legmagasabb eladási ár 3.17 fél frt volt. Rozsban barátságos hangulat uralkodott ugyan, de árfelvétel nem állott be. Az árak helyben 6.20—6.25 frton jegyeztetnek. Árpában gyenge volt a forgalom, takarmányáru 4.20—4.50 frton, égetni való 5.80 frton kelt el. Zab-árak 5.65—6.20 frton jegyezhetők, Tengeri 3.40—3.45 frton jegyeztetik.

Hirdetések.

Pántlikagilisztában és gyomorhajban szenved az emberiség fele része.

A szenvedő emberiség vizsgálatára és segélyére!

Kik galandfőregben és gyomorhajban szenvednek!

Pántlikagilisztá
fejéstől, és gyomorhaj

a páfrány-tokocskák által, fájdalom nélkül, jóhatás mellett, a legrovidebb idő alatt (6 perczalatt) teljesen elhajtatik.

Egyedül valódi kapható:

Schneider József
gyógyszerésznél,
Resiczán, fő-utca 3.
(Délmagyarország.)

Védjegy.

Ezen kitűnő gyógyszer fájdalom nélküli, gyors és biztos eredményéért jóhatás nyújtatik. Nem árt, ha a pántlikagilisztá-féreg nincs is jelen. — Az életkor megjelölendő. — **Törvényesen védve.** — Egy eredeti doboz pontos használati utasítással a bel- és külföld részére frt 3.50 postai utánvétellel vagy a fenti összegnek előre való beküldésével. A pántlikagilisztá tünetei a következők: az arcz halványsárga, bágyadt tekintet, kék szemkarikák, lesóványodás, elnyálkásodás, bevont nyelv, emésztetlenség, étvágytalanság, felváltva mohó étvágygyal, gyakori rosszullet vagy épen ájulások és szédülés főleg éhgyomorral, egy gombolyag felszállása egész a nyakig, nyálösszegyülemelés, a test megdagadása, gyomorsav, gyomorhév, gyakori felbőgés, bélgöres, hengergetés, hullámszerű mozgások, szuró szívó fájdalmak és szurások a belekben, szívdobogás, a vérkeringés rendtelenségei különösen nőknél, gyakori, véletlenül beálló főfájás, a buskomorságra való hajlam, életuntóság és a halál óhatása. Továbbá itt minden gyógyszer kapható. **Santaltokocskák** hatásukban felülmulthatlanok, gyorsan és biztosan gyógyítanak nőknél és uraknál elgyengült férfierőt, húgyesőfolyásokat, folyásokat nőknél és uraknál befecskendezés nélkül. Egy doboz ára 2 frt 50 kr. Makacs baj ellen egy dupla adag 4 frt. Mind egyedül valódi kapható:

Schneider J. gyógyszerész, Resiczán, fő-utca 3.
(Délmagyarország.)

Millió betegnek segített már ez a szer. Itt még kapható a legjobb iszákosság (részegség) elleni szer, 1 üveg ára 2 frt, öreg bajnál 4 frt.

VASUTI MENETREND.

Barcsról indul:			
Kanizsára	reggel	8 óra	45 percz
"	délután	11 "	05 "
"	este	9 "	15 "
Pécs — Szigetvárra	reggel	7 "	31 "
"	délután	5 "	15 "
Pákráczra	reggel	6 "	16 "
"	este	5 "	20 "
Somogy-Szobbra	reggel	4 "	16 "
"	délután	1 "	20 "

Barcsra érkezik:

Kanizsáról	reggel	7 óra	21 percz
"	délután	4 "	50 "
"	este	9 "	55 "
Pécs — Szigetvárról	délután	10 "	51 "
"	este	8 "	55 "
Pákráczról	délután	10 "	53 "
"	este	8 "	05 "
Somogy-Szobbról	délben	12 "	28 "
"	este	8 "	35 "

A gazdaközönség és a gépkereskedők figyelmébe!

Gazdasági géposztályunk raktáraiban, az éppen lefolyt üzletév váratlanul gyenge forgalma, minden nemű gazdasági gépekből, u. m.:

4, 6 és 8 HP gőzcséplőkészletek, járgányok és járgányos cséplőgépek, Backer-rendszerű és Vidats-féle rosták, egy és többvasu ekék, boronák, rögtörő hengerek, vetőgépek, tengeri vetőkészülékek, aratógépek és fűkaszálók, szecskavágók, répvágók és zuzók, kukoricza morzsolók és csöves tengeri darálók egy és két járatu örlőmalmok olajprések stb. stb.

nagymérvű készlet összetételét okozván, igazgatóságunk kapcsolatban azon határozatával, hogy egyes gazdasági gépek további gyártásával teljesen felhagyjunk, ezen nagy készletek, a jövő tavasz folyamán, rendkívüli mérsékelt árakon való eladását akarja eszközölni.

Ezt azon megjegyzéssel hozzuk a t. érdekelt közönség tudomására, hogy az eladás nemcsak egyes darabokban, hanem esetleg kisebb-nagyobb tömegekben is történik, a szerint, a mint erre igényt tartó gazdák és hivatott kereskedők jelentkezni fognak.

Ritka alkalom kínálkozik most az érdekelteknek, elismert kitűnő minőségű gazdasági gépeket és eszközöket, rendkívül alacsony árak és előnyös feltételek mellett beszerezni.

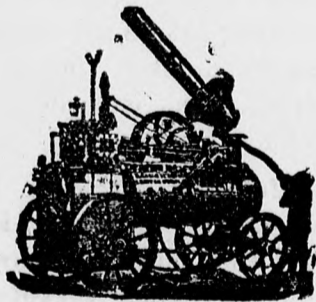
Minden ezen tárgyra vonatkozó kérdézősködéssel, mely egyenesen hozzánk ezimzendő, szívesen fogunk felvilágosítással és árajánlatokkal szolgálni.

Teljes tisztelettel

SCHLIK-féle vasöntöde és gépgyár r.t.

13—18

Budapest, Külső Váci-ut 29—37.

K O T Z Ó P Á L

gépész mérnök

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 18. sz.

Ajánl 2 $\frac{1}{2}$, 3, 3 $\frac{1}{2}$ és 4 lóerejű

SZÖGES CSÉPLŐKÉSZLETEKET

továbbá 4, 5, 6, 8, 10 és 32 lóerejű

sínes gőzcséplő-készleteket,

hosszu szalmarázókkal, alsó szelelővel és rendkívül nagy felületű rostákkal, árpahéjazóval és választóhengerrel. Fa és szénfűtésű és eredeti szalmafűtő **GŐZMOZGONYOKAT**. Továbbá R. GARRETT & SONS felülmulthatlan 40 százalékos tüzelőanyag megtakarító

COMPOUND GŐZMOZGONYOKAT,

legjobbnek ismert brandtforti önműködő amerikai kéveköti arató gépeket. Eredeti amerikai széna gyűjtőt 1 vagy 2 ló befogására alkalmazható kombinált ruddal. Sorvető és szórvető gépeket és minden nemű egyéb kisebb gazdasági gépeket.

Jutányos árak! — Kedvező feltételek.

VIDÉKI ÜGYNÖKÖK KERESTETNEK.

Nyomatott Ozv. Habianac Augusztinánál Barcson.